

Reactie sociale partners op oordeel VO-ING

Geachte leden van de pensioencommissie van VO-ING,

Als gezamenlijke sociale partners willen wij graag allereerst onze waardering uitgesproken voor de gedegen wijze waarop u inbreng hebt gegeven in de verschillende fases van het ontwerpproces van de nieuwe pensioenregeling bij ING alsmede de invulling van de transitie van de oude naar de nieuwe regeling. Door reeds in een vroegtijdig stadium een visiedocument met ons te delen met een uitgebreide toelichting op uw perspectief op de aankomende pensioentransitie, zijn wij als sociale partners in de gelegenheid geweest om dit perspectief mee te nemen in het volledige ontwerpproces. Ook het onderlinge contact gedurende het proces hebben wij als bijzonder constructief ervaren, en wij zijn ervan overtuigd dat uw inbreng een positieve uitwerking heeft gehad op het uiteindelijke concept transitieplan zoals wij dit aan u hebben toegezonden en waarop u een formele reactie aan ons hebt doen toekomen in het kader van het hoorrecht op het transitieplan zoals dit aan VO-ING toekomt.

Als sluitstuk van het hoorrecht koppelen wij als sociale partners hierbij terug hoe wij aankijken tegen de verschillende onderdelen van uw oordeel en in hoeverre wij dit al dan niet laten terugkomen in het definitieve transitieplan zoals dit ter stemming zal worden voorgelegd aan de achterban van de vakorganisaties. Merk hierbij op dat sociale partners de transitie integraal beoordelen, ofwel voor beide pensioenfondsen ICP en PFI gezamenlijk. Voor deze terugkoppeling zullen wij echter aansluiten bij de door u gekozen insteek, waarbij u de transitie-opzet bij respectievelijk ICP en PFI separaat beoordeelt.

ING CDC Pensioenfonds

Voor de transitie bij ICP heeft u in uw visiedocument toegelicht dat een overgang naar een flexibele premiereregeling met lage buffers in uw optiek het best passend is bij de specifieke situatie van het pensioenfonds. Hierbij heeft u geadviseerd om de nieuwe pensioenopbouw in deze regeling eveneens bij ICP onder te brengen. Ten slotte heeft u aangegeven het belangrijk te vinden dat bij de verdeling van pensioenfondsbuffers niet alleen wordt gekeken naar de verhouding van de verplichtingen van het fonds, maar dat ook het verschil tussen de toeslagmaatstaf en de daadwerkelijk toegekende toeslagen ("gemiste toeslagen") in de periode sinds de oprichting van het fonds wordt meegewogen.

In aansluiting op uw voorkeur is de insteek van sociale partners zoals reeds beschreven in het concept transitieplan om bij ICP over te gaan naar een flexibele premiereregeling met een relatief kleine risicodelingsreserve, waarbij ook de nieuwe pensioenopbouw bij ICP wordt ondergebracht. Daarnaast gaan sociale partners mee in uw betoog om gemiste toeslagen specifiek mee te wegen in de transitie: alleen op het transitiemoment kan nog rekening gehouden worden met individuele verschillen hierin. Merk hierbij wel op dat de wettelijke opdracht aan sociale partners om een evenwichtige transitie te realiseren zich ertoe strekt om het perspectief voor deelnemers na de transitie af te zetten tegen het perspectief wanneer de huidige regeling binnen het financiële toetsingskader zou zijn voortgezet. Daaruit volgt dat het primaire referentiepunt voor de evenwichtigheidsafweging van sociale partners het toekomstige perspectief op pensioenopbouw en pensioenverhogingen c.q. -verlagingen bij voortzetting van de huidige regeling is, waarbinnen gemiste toeslagen uit het verleden een plaats hebben vanwege het perspectief dat deze in gunstige toekomstscenario's mogelijk alsnog kunnen worden toegekend.

In uw beoordeling van het concept transitieplan geeft u de suggestie mee om het meewegen van gemiste toeslagen vorm te geven door richting ICP een spreidingstermijn van 1 of 5 jaar voor te stellen bij toepassing van de standaardregel. Sociale partners hebben ervoor gekozen deze suggestie niet over te nemen. De standaard spreidingstermijn bij toepassing van de standaardregel is 10 jaar, waarvan alleen mag worden afgeweken als dit leidt tot een evenwichtigere transitie. Hiertoe zien sociale partners bij ICP onvoldoende grond. Naar oordeel van sociale partners is gerichte vermogenstoedeling

(ofwel het aanpassen van de uitkomsten van de standaardregel) een effectiever en doelmatiger instrument om recht te doen aan gemiste toeslagen uit het verleden inclusief verschillen tussen individuele deelnemers zoals geadmistreerd door het pensioenfonds. Bovendien zorgt de wettelijke standaard spreidingstermijn van 10 jaar ervoor dat ook wordt meegewogen dat deelnemers binnen de huidige regeling een zeker perspectief hebben op reguliere toekomstige toeslagverlening. Het hanteren van een spreidingstermijn van 1 jaar zou betekenen dat dit perspectief minder gewicht krijgt. Sociale partners zien op voorhand geen reden waarom dit zou leiden tot een evenwichtiger transitie, en geven dit oordeel in het transitieplan mee aan het pensioenfonds. De uiteindelijke keuze voor de spreidingstermijn bij toepassing van de standaardregel berust bij ICP.

Ten slotte merkt u op dat sociale partners in het transitieplan bij ICP hebben gerekend met een spreidingstermijn van 5 jaar voor de beleggingsinkomsten in de uitkeringsfase. U adviseert een spreidingstermijn van beleggingsinkomsten van 3 jaar. Sociale partners hebben hierin geen specifieke voorkeur. In het transitieplan is met een spreidingstermijn van 5 jaar gerekend, omdat hiermee de kans op het verlagen van ingegane pensioenuitkeringen extra wordt gedempt. Uiteindelijk zal het bestuur van ICP hier zelfstandig onderzoek naar doen en er vervolgens een besluit over nemen. Zolang de kwantitatieve uitkomsten binnen de gestelde bandbreedtes voor de kortingskansen blijven, hebben sociale partners geen uitgesproken voorkeur ten aanzien van de spreidingstermijn van de beleggingsinkomsten in de uitkeringsfase. Aan het bestuur van ICP is door sociale partners slechts het brede advies meegegeven om niet langer dan 5 jaar te spreiden.

Pensioenfonds ING

Voor de transitie bij PFI heeft u in uw visiedocument toegelicht dat een overgang naar het nieuwe stelsel met behoud van een hoog zekerheidsniveau in uw optiek het best passend is bij de specifieke situatie bij het pensioenfonds. In uw mondelinge toelichting hebt u concreet aangegeven hiermee te doelen op een voorkeur voor overgang naar een solidaire premiereregeling met relatief hoge buffers. Daarbij heeft u de voorkeur uitgesproken dat PFI een gesloten fonds blijft.

In aansluiting op uw voorkeur is de insteek van sociale partners zoals reeds beschreven in het concept transitieplan om bij PFI over te gaan naar een solidaire premiereregeling met een relatief ruime solidariteitsreserve, waarbij PFI een gesloten fonds blijft. Sociale partners zijn tevreden dat het gelukt is om met de betrokken werkgevers, vakorganisaties en pensioenfonds te komen tot een breed gedragen transitie-opzet, waarmee voldaan kan worden aan uw belangrijkste advies zoals door u benoemd in uw beoordeling van het concept transitieplan: dat er sowieso ook bij het gesloten fonds PFI wordt overgegaan naar het nieuwe stelsel. De belangrijkste aanmerking die u maakt bij het voorliggende ontwerp van de overgang is dat u er niet van overtuigd bent dat een langere spreidingstermijn bij toepassing van de standaardregel leidt tot een evenwichtiger transitie: waar sociale partners als onderdeel van de transitie-opzet zoals beschreven in het concept transitieplan het verzoek doen aan PFI om een spreidingstermijn van 20 jaar te hanteren, is uw advies om uit te gaan van de wettelijke standaard spreidingstermijn van 10 jaar.

Zoals eerder reeds met u gedeeld, zien sociale partners in de specifieke situatie van PFI onvoldoende mogelijkheden om tot een evenwichtige transitie te komen wanneer bij toepassing van de standaardregel wordt uitgegaan van de standaard spreidingstermijn van 10 jaar. Sociale partners hebben gedurende het ontwerpproces een breed scala aan mogelijke varianten onderzocht, gebruikmakend van de verschillende kwantitatieve maatstaven zoals toegelicht in het concept transitieplan. Hieronder lichten wij onze overwegingen nader toe.

In lijn met het door u benoemde gunstige perspectief binnen de huidige regeling en het hoge belang dat de PFI-deelnemers hechten aan zekerheid, hebben sociale partners bijzonder aandacht besteed aan het beperken van potentieel nadelige effecten van de transitie voor groepen deelnemers. In uw eerdere communicatie wees u ons daarnaast op het risico dat de nieuwe regeling overmatig positief gepresenteerd zou kunnen worden wanneer berekeningsuitkomsten in de huidige regeling worden

onderschat, vanwege langetermijneffecten die specifiek kunnen optreden door het gesloten karakter van PFI in combinatie met de gunstige financiële positie van het fonds. Op een zeker moment gedurende de berekeningshorizon zal ook de situatie ontstaan dat het fonds niet langer toekomstbestendig is; op iets kortere termijn geeft u terecht aan dat het beleggingsbeleid conservatiever zal worden, samenhangend met de stijgende gemiddelde leeftijd in het fonds. Relevant hierbij is ook dat het bestuur van PFI heeft aangegeven toekomstige beleidswijzigingen samenhangend met dergelijke langetermijneffecten redelijkerwijs niet in de berekeningen mee te kunnen nemen, vanwege de lage voorspelbaarheid. Dit zorgt voor een extra onzekerheidsfactor in de berekening van de pensioenverwachting, waar nettoprofijtuikomsten wat stabielere zullen zijn door de manier waarop de prijs van risico hierin is verwerkt.

Dergelijke overwegingen maken des te meer dat sociale partners het aanvullende evenwichtigheidsperspectief, waarbij voor de vaststelling van nettoprofijteffecten wordt verondersteld dat bij de uitvoering van het toeslagbeleid in de huidige regeling de volledige fiscale ruimte wordt benut, als volwaardige maatstaf meenemen in de beoordeling van de transitie. Voor deze maatstaf leek, van de verschillende door sociale partners beoordeelde varianten met een standaard spreidingstermijn voor toepassing van de standaardregel van 10 jaar, alleen een transitie-opzet met een initiële vulling van de solidariteitsreserve van 25% qua uitkomsten enigszins in de richting te komen van de beoogde kwantitatieve bandbreedtes. Een dergelijke hoge initiële vulling van de solidariteitsreserve werd door de bij het ontwerpproces betrokken werkgevers, vakorganisaties en pensioenfondsen als onvoldoende doelmatig en daarmee onwenselijk beschouwd. De focus van het ontwerpproces verplaatste zich vervolgens naar varianten met een langere spreidingstermijn van 20 jaar, waar partijen meer mogelijkheden zagen om tot transitie-opzet te komen die vanuit de verschillende perspectieven evenwichtig is.

Ook terug redenerend vanuit de finale transitie-opzet zoals beschreven in het concept transitieplan zien sociale partners weinig perspectief om met de standaard spreidingstermijn voor toepassing van de standaardregel van 10 jaar te kunnen komen tot een evenwichtige transitie-opzet. Precies die deelnemersgroepen waarvoor de uitkomsten van de kwantitatieve maatstaven het minst gunstig uitkomen ten opzichte van de door sociale partners gestelde ondergrenzen, zouden bij toepassing van een spreidingstermijn van 10 jaar juist een lager pensioenvermogen toebedeeld krijgen dan in de transitie-opzet met spreidingstermijn van 20 jaar zoals beschreven in het concept transitieplan.

Samenvattend delen sociale partners in grote lijnen uw oordeel dat de gunstige financiële positie van PFI in combinatie met de fiscale beperkingen in het huidige stelsel betekenen dat een overgang naar het nieuwe stelsel ruimte kan bieden voor een beter pensioen voor de deelnemers en een eerlijkere verdeling van fondsbuffers over de verschillende generaties. Invaren in het nieuwe stelsel kan voorkomen dat een onwenselijk scenario ontstaat waarin PFI (bij voortzetting van de huidige regeling) in de toekomst een groot onverdeeld vermogen zou overhouden, dat dan ofwel naar de fiscus ofwel naar de laatst overgebleven deelnemers toevloeit. Wel zien sociale partners uitdagingen om de transitie dusdanig vorm te geven dat potentieel onevenredig nadeel voor bepaalde groepen wordt voorkomen. Op basis van de verschillende analyses zien sociale partners onvoldoende mogelijkheden om dit te bereiken bij toepassing van de door u voorgestelde standaard spreidingstermijn van 10 jaar. Een transitie vormgegeven conform de opzet zoals beschreven in het concept transitieplan lijkt wel te voldoen aan de door sociale partners gestelde evenwichtigheidsvereisten, waardoor in goede scenario's aanvullende pensioenverhogingen mogelijk worden gemaakt en zo toekomstig onverdeeld vermogen wordt voorkomen. Naar het oordeel van sociale partners is dit uiteindelijk in het belang van alle deelnemers.

Ten aanzien van de (kleine) achterstand van toeslagen die u suggereert, zien sociale partners dit anders. In het overleg tussen sociale partners en PFI is gezamenlijk vastgesteld dat de toeslagen zijn verleend in lijn met de afgesproken pensioenregeling. Wij zien daarom geen achterstand in de toeslagverlening bij PFI.

Ten slotte willen wij als sociale partners ingaan op uw overwegingen over de kans op verlaging van ingegane pensioenuitkeringen op langere termijn. U geeft als suggestie mee om reeds in de opzet van de transitie bij te sturen om deze kans te verlagen. In algemene zin geldt dat sociale partners nog nader in gesprek zullen gaan met het bestuur van PFI om te bespreken hoe om te gaan met het beheersen van de kortingskans in verschillende scenario's. Vooral de hoge kortingskansen in de gevoeligheidsanalyse met een initiële renteschok van +2%-punt springen in het oog; daarnaast blijft de kortingskans in een aantal analyses op langere termijn wel gemiddeld maar niet in alle jaren onder de beoogde 10%. Sociale partners zullen aan PFI vragen om richting de totstandkoming van het implementieplan gezamenlijk de effecten die leiden tot deze kortingskansen nader in kaart te brengen. De uitkomsten van een dergelijke analyse geven inzicht in de mogelijkheden die, bij realisatie van een dergelijk scenario, voorhanden zijn om hier adequaat op te kunnen reageren. Hierbij heeft het de voorkeur van sociale partners dat de vermogensverdeling tussen de verschillende generaties in grote lijnen in stand blijft, zodat de uitgevoerde evenwichtigheidsbeoordeling in het transitieplan van toepassing blijft. Een verhoging van de initiële solidariteitsreserve van 10% naar 15% kan de kortingskansen enigszins dempen, maar verschuift tegelijkertijd impliciet een materieel deel van het fondsvermogen van oudere naar jongere generaties. Het ligt dan ook voor de hand om in eerste instantie kleinere middelen te onderzoeken. Wij zullen u op de hoogte houden van het verloop van de afstemming hierover tussen sociale partners en PFI.